

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΛΟΙΜΩΔΗ Ή ΜΕΤΑΔΟΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Λοιμώδη ή Μεταδοτικά Νοσήματα

Λοιμώδη ή Μεταδοτικά Νοσήματα

❖ ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΟΡΙΣΜΟΣ

Λοιμώδη ή μεταδοτικά νοσήματα εννοούμε εκείνα που οφείλονται σε ζωντανούς δυνητικά ή υποχρεωτικά νοσογόνους παράγοντες ή στα τοξικά προϊόντα τους.

❖ ΓΕΝΙΚΑ

Οι παράγοντες που απαιτούνται για να εμφανιστεί και να διατηρηθεί μια επιδημική έκρηξη ενός λοιμώδους νοσήματος είναι:

1. Η ύπαρξη ενός παθογόνου μικροοργανισμού σε πυκνότητα ικανή να προσβάλλει πολλά άτομα.
2. Ένας κατάλληλος τρόπος μετάδοσης του μικροοργανισμού στα επιδεκτικά άτομα
3. Ένας ικανοποιητικός αριθμός επιδεκτικών ατόμων που είναι εκτεθειμένα στον παθογόνο μικροοργανισμό.

Λοιμώδη ή Μεταδοτικά Νοσήματα

- ❖ Μια αποτελεσματική στρατηγική για τον έλεγχο και τον περιορισμό της εξάπλωσης ενός λοιμώδους νοσήματος θα στόχευε :
 1. Στην απομάκρυνση ή εξάλειψη της πηγής του παθογόνου μικροοργανισμού.
 2. Στην διακοπή ή περιορισμό της διαδικασίας μετάδοσης.
 3. Στην ενίσχυση της συλλογικής ανοσίας του πληθυσμού μείωση του αριθμού των επιδεκτικών ατόμων) με παθητική ή ενεργητική ανοσοποίηση.

❖ ΥΠΟΔΟΧΟΉ ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΕΝΟΣ ΛΟΙΜΟΓΟΝΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ

1. Μπορεί να είναι μέλη του ζωικού βασιλείου: άνθρωπος, πτηνά, τρωκτικά, τ'αρθρόποδα π.χ. έντομα (ξενιστές),
2. καθώς και μέλη του άψυχου περιβάλλοντος, όπως νερό, έδαφος. όπου οι λοιμογόνοι παράγοντες ζουν και πολλαπλασιάζονται

Λοιμώδη ή Μεταδοτικά Νοσήματα

- ❖ Χαρακτηριστικά ενός λοιμογόνου παράγοντα που επηρεάζουν την επιδημιολογία των αντιστοιχών νοσημάτων είναι:
 1. Η **Μολυσματικότητα**, η ικανότητα ενός λοιμογόνου παράγοντα να μολύνει τον ξενιστή χωρίς να προκαλεί υποχρεωτικά έκδηλη νόσο.
 2. Η **Παθογονικότητα**. Η ικανότητα ενός λοιμογόνου παράγοντα να προκαλεί έκδηλη νόσο. Εκτιμάται με το πηλίκo έκδηλο νόσημα /σύνολο μολύνσεων.
 3. Η **Λοιμοτοξικότητα** που αφορά την σοβαρότητα μιας έκδηλης νόσου. Εκτιμάται με βάση τον δείκτη θνησιμότητας ή τον δείκτη μιας σοβαρής επιπλοκής.
 4. Η **Ανοσοποιητική Ικανότητα** που αφορά την δυνατότητα ενός λοιμογόνου παράγοντα να δημιουργεί μια ειδική, ισχυρή και διαρκή ανοσία στον ξενιστή

Λοιμώδη ή Μεταδοτικά Νοσήματα

❖ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΛΟΙΜΩΞΗΣ

1. **Η Λανθάνουσα Περίοδος** κατά την οποία δεν αποβάλλεται ο παθογόνος μικροοργανισμός στο περιβάλλον κι επομένως δεν μολύνονται άλλα άτομα.
2. **Ο Χρόνος επώασης της νόσου** (χρόνος από την έκθεση μέχρι την εμφάνιση των πρώτων κλινικών συμπτωμάτων ή σημείων της νόσου).
3. **Η Περίοδος Μεταδοτικότητας** ορίζεται το χρονικό διάστημα κατά το οποίο αποβάλλεται ο λοιμογόνος παράγοντας στο περιβάλλον σε δόση επαρκή για την μετάδοσή του.

❖ ΥΠΑΡΞΗ ΦΟΡΕΩΝ

Φορέας είναι το μολυσμένο άτομο που δεν εμφανίζει κλινικές εκδηλώσεις, αλλά μπορεί να συμβάλλει στην διασπορά του λοιμογόνου παράγοντα που μεταφέρει.

Λοιμώδη ή Μεταδοτικά Νοσήματα

❖ ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ

A. ΑΜΕΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ (δηλαδή άμεση χρονικά και τοπικά μεταφορά του λοιμογόνου παράγοντα από την πηγή στην κατάλληλη πύλη εισόδου των επιδεκτικών ατόμων

1. Άμεση μετάδοση με ανθρώπους (φιλιά, αγκαλιά, σεξ) π.χ. απλός έρπητας, β-αιμολυτικός στρεπτόκοκκος από δερματικές βλάβες, RSV με τα χέρια που έχουν μολυνθεί με τις εκκρίσεις του μολυσμένου ατόμου, κοπρανοστοματική οδός π.χ. ηπατίτιδα, σιγκέλα, λάμβλια.

Το καλό και συχνό πλύσιμο των χεριών αποτελεί το αποτελεσματικότερο και ίσως μοναδικό μέσο προφύλαξης για τα παθογόνα που μεταδίδονται με αυτό τον τρόπο.

2. Άμεση μετάδοση με σταγονίδια, που μεταφέρουν μεγάλο αριθμό μικροβίων και ιών και παράγονται κατά χιλιάδες κατά την διάρκεια του βήχα, του πταρμού, και της ομιλίας (προφορά του τ) είναι η στενή και παρατεταμένη επαφή μεταξύ των ατόμων

Λοιμώδη ή Μεταδοτικά Νοσήματα

Η χρησιμοποίηση μιας μάσκας, η αραίωση των κρεβατιών, η μείωση του βαθμού συνοπισμού σε νοσοκομεία, κινηματογράφους λεωφορεία, νοσοκομεία και η αποφυγή παραμονής σε κλειστούς πολυσύχναστους και με χωρίς καλό εξαερισμό χώρους κυρίως τους χειμερινούς μήνες.

3. **Άμεση επαφή με ζώα** π.χ. μετά από δάγκωμα ή αμυχή.

Βλάβη άλλη εκτός από δάγκωμα δεν προκαλεί λύσσα.

4. **Άμεση επαφή με ελεύθερο περιβάλλον** (σπόροι του κλωστηριδίου του τετάνου)

Λοιμώδη ή Μεταδοτικά Νοσήματα

B. ΕΜΜΕΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

Η έμμεση μεταφορά μπορεί να είναι:

- 1. Μέσω ενός άψυχου αγωγού με μικρό βεληνεκές** π.χ. αντικείμενα προσωπικής χρήσης όπως σεντόνια, οδοντόβουρτσες ποτήρια, μαντήλια κ.ά ή με μεγάλο βεληνεκές όπως το νερό, τα τρόφιμα, το αίμα κ.ά. και να μολύνουν πολλά άτομα π.χ γαστρεντερίτιδες.
- 2. Μέσω ενός έμψυχου διαβιβαστή** π.χ. ενός εντόμου
- 3. Αερογενώς** (με την σκόνη ή τους πυρήνες σταγονιδίων)

Παράδειγμα η φυματίωση, η ιλαρά κλπ

Μέτρα για την πρόληψη της αερογενούς μετάδοσης αποτελούν ο καλός αερισμός των χώρων, η συστηματική καταπολέμηση της σκόνης και η απολύμανση του αέρα με υπεριώδη ακτινοβολία, όπου αυτό είναι αναγκαίο.

Λοιμώδη ή Μεταδοτικά Νοσήματα

❖ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των μελών, μικρότερος ο χώρος, χειρότερες είναι οι συνθήκες υγιεινής.
2. Ο δείκτης ενδοοικογενειακής διαμόλυνσης είναι 100% για την ανεμοβλογιά και τον κοκκύτη, 50% για τον παρβοϊό και αρκετά μεγάλος (4-5% έναντι 0,3-0,5% άρα 500-800 φορές μεγαλύτερος) για τον μηνιγγιτιδόκοκκο και τον αιμόφιλο τύπου β.
3. Στο σχολείο ευνοείται η μετάδοση των λοιμωδών νοσημάτων αλλά ο κίνδυνος είναι μικρότερος από το οικογενειακό περιβάλλον.

Λοιμώδη ή Μεταδοτικά Νοσήματα

❖ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

Στους βρεφονηπιακούς σταθμούς παράγοντες που συμβάλλουν ιδιαιτέρως στην αυξημένη επίπτωση των λοιμώξεων στους παιδικούς σταθμούς είναι:

1. Η κακή κτιριακή υποδομή.
2. Ο μεγάλος αριθμός παιδιών σε σχέση με το προσωπικό.
3. Οι εργαζόμενοι γονείς που αναγκάζονται πολλές φορές να στέλνουν τα άρρωστα παιδιά τους στον σταθμό.
4. Οι “ανεγκέφαλοι” γονείς που παρόλο τα παιδιά είναι άρρωστα τα στέλνουν στον σταθμό διότι τον βλέπουν ως parking παιδιών.
5. Η περιέργεια, χαρακτηριστικό της ηλικίας και η ανάγκη για μεγαλύτερη και στενότερη επαφή μεταξύ τους αλλά και με το προσωπικό.
6. Η ανεπαρκής εκπαίδευση ή ευαισθητοποίηση του προσωπικού στο θέμα των λοιμώξεων αλλά και η έλλειψη πολιτικής για την λειτουργία των παιδικών σταθμών.

Λοιμώδη ή Μεταδοτικά Νοσήματα

❖ Βασικά μέτρα για την ελαχιστοποίηση των λοιμώξεων στους παιδικούς σταθμούς είναι:

1. Η διατήρηση καλής ατομικής υγιεινής
2. Η διατήρηση καθαρού και υγιεινού περιβάλλοντος και
3. Το καλό και συχνό πλύσιμο των χεριών κάθε φορά που ο υπεύθυνος ασχολείται με ένα παιδί ή με τα τρόφιμα

Λοιμώδη ή Μεταδοτικά Νοσήματα

❖ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ

Η αντιμετώπιση των επιδημιών περιλαμβάνει:

1. Περιορισμό της μετάδοσης του λοιμογόνου παράγοντα

- α) με την απομάκρυνση και περιορισμός των μολυσμένων ατόμων (πχ. καραντινα
- β) προστασία από την μετάδοση και μεταφορά του λοιμογόνου παράγοντα με:
 - χρήση μέσων ατομικής προστασίας (πχ. μάσκες, γάντια)
 - ατομική υγιεινή (πχ. σωστό πλύσιμο χεριών, εφαρμογή αντισηπτικού)
- γ) απολύμανση με φυσικά μέσα (αερισμό, ήλιο) ή χημικά μέσα για νοσήματα που μεταδίδονται με σκόνη ή αγωγούς (νερό, τρόφιμα, ζώα)

2. Έλεγχο και περιορισμό του υποδόχου

Εξαρτάται από την φύση και τα χαρακτηριστικά του. Π.χ. καταστροφή (αρουραίοι, έντομα, χημειοπροφύλαξη και χημειοθεραπεία όταν το υποδόχο είναι ο άνθρωπος.

3. Αύξηση της συλλογικής ανοσίας του πληθυσμού με την τεχνητή ενεργητική ή παθητική ανοσοποίηση.